

Dosarul nr. 2ra-46/2021

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: C. Roșca)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I. Secieru, V. Mihaila, Iu. Cotruță)

DECIZIE

03 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Nina Vascan
Iurie Bejenaru

examinând în ședință publică recursurile declarate de Victoria Bucataru și de Victoria Bucataru, reprezentată de avocatul Inga Mifsud Wismayer,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Bucataru împotriva lui Serghei Bucataru cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori, împotriva deciziei din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 10 mai 2017, Victoria Bucataru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Serghei Bucataru cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că este căsătorită cu pârâtul din 10 august 2007. Din căsătorie, la XXXXX s-a născut copilul XXXXX, iar la XXXXX s-a născut copilul XXXXX.

A susținut reclamanta că de aproape un an de zile situația familială s-a agravat. Au loc certuri zilnice, însoțite de diverse acuzații nefondate, în urma cărora au de suferit cel mai mult copiii, iar orice tentativă de ameliorare a situației fiind soldată cu eșec.

A indicat reclamanta că în astfel de circumstanțe, păstrarea familiei în continuare este imposibilă, careva sentimente între soți lipsesc, aceștia ducând un trai separat, fiind astfel necesară desfacerea căsătoriei.

A solicitat reclamanta desfacerea căsătoriei dintre Serghei Bucataru și Victoria Bucataru; stabilirea domiciliului copiilor minori, XXXXX și XXXXX cu mama, Victoria Bucataru; încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori de la Bucataru Serghei din toate veniturile sale; partajarea averii deținute în comun; încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin cererea de concretizare a cerințelor din 26 februarie 2018 reclamanta Bucataru Victoria a solicitat desfacerea căsătoriei încheiată între soți și înregistrată

sub nr.XXXXX din 10 august 2007 la Oficiul Stării Civile din XXXXX; stabilirea domiciliului copiilor minori, XXXXX și XXXXX cu mama; încasarea pensiei de întreținere în mărime de 33% din toate veniturile lui Bucataru Serghei în beneficiul Victoriei Bucataru, pentru întreținerea copiilor minori până la atingerea majoratului de către copii.

Prin hotărârea din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă integral acțiunea Victoriei Bucataru; a fost desfăcută căsătoria dintre Serghei Bucataru și Victoria Bucataru; a fost determinat domiciliul copiilor minori, XXXXX și XXXXX cu mama, Victoria Bucataru; a fost încasat de la Serghei Bucataru pensie de întreținere a copiilor minori în mărime de 1/3 cotă-parte din salariul și/ sau alte venituri lunare, începând cu data de 10 mai 2017 și până la atingerea majoratului copiilor minori.

Prin decizia din 09 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Serghei Bucataru; a fost casată parțial hotărârea din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Bucataru împotriva lui Serghei Bucataru cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori, în partea determinării domiciliului copiilor minori, XXXXX și XXXXX, cu mama Victoria Bucataru; cu încasarea din contul lui Serghei Bucataru a pensiei pentru întreținerea copiilor minori în mărime de 1/3 cotă-parte din salariu și/ sau alte venituri lunar începând cu data adresării în instanță și până la atingerea majoratului copiilor minori și în această parte a fost pronunțată o nouă hotărâre, prin care: a fost stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX și XXXXX cu tata, Serghei Bucataru. Cerința Victoriei Bucataru cu privire la încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori până la atingerea majoratului copiilor minori, a fost respinsă. În rest, hotărârea din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost menținută.

La 02 august 2019, Victoria Bucataru a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei hotărâri de trimitere a cauzei spre rejudecare instanței de apel.

Prin decizia din 20 decembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Victoria Bucataru, s-a casat decizia din 09 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a remis cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Prin decizia din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de Bucataru Serghei. S-a casat hotărârea din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și s-a emis în această parte o nouă hotărâre după cum urmează: s-a stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX și XXXXX cu tata, Serghei Bucataru. S-a respins ca neântemeiată cerința Victoriei Bucataru cu privire la încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori. În rest, hotărârea din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost menținută.

La 22 august 2020 Victoria Bucataru a depus recurs împotriva deciziei din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei recurate cu menținerea hotărârii din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea cererii de recurs s-a menționat că instanța de apel nu a constatat pe deplin condițiile pe care le deține fiecare din părți. Aceasta este o circumstanță majoră, deoarece recurenta, locuind în apartamentul cu drept de proprietate, în timp ce Bucataru Serghei nu are loc permanent de trai, ci stă în chirie.

Instanța de apel urma să decidă ca copiii minori să locuiască cu acel părinte care are calități morale mai bune și condiții de trai mai bune.

A accentuat recurenta că instanța de apel nu avea niciun motiv să ia în considerare actele psihologului care a fost angajat de Bucataru Serghei în absența sa.

Menționează recurenta că instanța de apel era obligată să ia în calcul calitățile morale ca mamă, caracterizându-se pozitiv, având loc de muncă și loc de trai, iar la moment activează și în calitate de voluntar în cadrul Inițiativei împreună împotriva Covid-19, implicându-se în perioada de stare de urgență, cât și după în diferite acțiuni de ajutor.

Declară recurenta că decizia instanței de apel nu este motivată și anume din ce cauză copiii minori sunt transmiși la educare tatălui și a refuzat transmiterea copiilor mamei, care este dreptul preferențial al tatălui față de mamă. Astfel, decizia instanței de apel este vădit neargumentată. Instanța de apel era obligată să indice în decizie adresa unde vor locui copiii minori, locul unde se află acum și situația și condițiile de educare.

Instanța de apel a ignorat prevederile art. 26, 118, 130 Cod de procedură civilă.

Recurenta a relatat că instanța de apel a apreciat greșit interesul superior al copilului (a fetițelor) și a determinat domiciliul lor cu tatăl, or, copiii au beneficiat de afecțiune, dragoste și toate condițiile necesare pentru formarea și dezvoltarea însușirilor intelectuale, morale și fizice.

Consideră Victoria Bucataru că instanța de apel vădit arbitrar a examinat cauza și eronat a interpretat legea. Toate aceste încălcări admise au dus la încălcarea principiului „egalității armelor” ceea ce a dus la încălcarea drepturilor la un proces echitabil prevăzut de art. 6 CEDO.

Relatează că nu a avut acces la actul psihologului, iar instanța de apel și-a fondat decizia pe argumente pe care nu erau cunoscute ei. (SlimaneKaid c.Franței 2000, MacGree c.Franței 2003). Or, instanța de apel era obligată conform art. 370 Cod de procedură civilă să-i expedieze ca parte în proces copiile actului psihologului cât și alte documente prezentate în instanță.

Notează Victoria Bucataru că cererea de recurs este depusă în temeiul prevederilor art.432 alin.(4) Cod de procedură civilă, și anume aprecierea probelor de instanța de apel a fost arbitrară și erorile comise prin admiterea apelului cu o nouă pretenție neexaminată în prima instanță este o încălcare gravă a drepturilor garantate de Constituția R. Moldova.

La 24 septembrie 2020 Bucataru Victoria, reprezentată de avocatul Inga Mifsud Wismayer a depus recurs împotriva deciziei din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei recurate cu menținerea hotărârii din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea recursului Bucataru Victoria, reprezentată de avocatul Inga Mifsud Wismayer a invocat că cererea de apel depusă de Bucataru Serghei este tardivă, deoarece apelul nemotivat a fost depus la 08 decembrie 2018, iar după 6

luni de la depunerea apelului nemotivat, fără a fi indicate motivele de fapt și de drept, cu plata taxei de stat achitată peste 137 de zile, Bucataru Serghei depune la 06 iunie 2019 cerere de apel motivată, ceea ce afectează grav exigențele unui proces echitabil în sensul art. 6 din Convenție, potrivit căroră, instanța de judecată are obligația de a asigura aparențele de imparțialitate și de a nu admite acte de intervenție arbitrară în favoarea sau defavoarea uneia din părți. Or, Bucataru Serghei nu a exercitat obligația pozitivă de a-și securiza dreptul la apel și de a manifesta o diligență rezonabilă în privința propriilor drepturi, inclusiv de a prezenta cererea de apel întocmită în conformitate cu exigențele legii, încălcând securitatea raportului juridic.

Conform prevederilor art. 61 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile procedurale.

Instanța de apel a admis numeroase încălcări la examinarea cauzei, ori, în conformitate cu art. 372 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă acestea respectă prevederile art. 119/1 alin. (2), dacă acestea nu au fost reclamate de către prima instanță la cererea participanților la proces sau dacă au fost restituite în mod nejustificat de către prima instanță.

La 02 octombrie 2020 Bucataru Victoria a depus recurs suplimentar și a indicat că instanța de apel a încălcat prevederile art.14 din Convenția Europeană, iar Bucataru Serghei a beneficiat de un tratament mai favorabil fără nici o justificare din partea instanței de apel, prin urmare a fost admisă diferența de tratament nejustificat care echivalează cu o discriminare.

Prin referința depusă la 29 octombrie 2020 și 26 noiembrie 2020 Serghei Bucataru, reprezentat de avocatul Viorica Gladun, a solicitat respingerea cererii de recurs ca fiind neântemaită.

Ținând cont de complexitatea cauzei și de problemele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a considerat prin prisma art. 444 Cod de procedură că la caz există circumstanțe ce ar dicta necesitatea invitării participanților la proces, pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Astfel, în cadrul ședinței publice a instanței de recurs din 21 octombrie 2021 cu participarea părților, recurenta Bucataru Victoria și avocatul acesteia, Inga Mifsud Wismayer, au susținut recursurile înaintate din motivele de fapt și de drept expuse și au solicitat admiterea acestora cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru

Intimatul Serghei Bucataru, și avocatul acestuia, Adriana Eșanu, în cadrul ședinței instanței de recurs cu participarea părților din 21 octombrie 2021, au explicat că consideră neîntemeiate recursurile și au solicitat respingerea acestora cu menținerea deciziei instanței de apel.

Audiind participanții la proces, studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile urmează a fi respinse, cu menținerea deciziei instanței de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul este în drept, să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Colegiul reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecării.

Astfel, reclamanta Bucataru Victoria a depus cerere de chemare în judecată, concretizată ulterior și a solicitat desfacerea căsătoriei încheiată cu Serghei Bucataru, înregistrată cu nr.XXXXX din 10 august 2007 la Oficiul Stării Civile din XXXXX; stabilirea domiciliului copiilor minori, XXXXX și XXXXX cu mama; încasarea pensiei de întreținere în mărime de 33% din toate veniturile lui Bucataru Serghei în beneficiul Victoriei Bucataru, pentru întreținerea copiilor minori până la atingerea majoratului de către copii.

Fiind investită cu judecarea prezentei cauze, instanța de fond, prin hotărârea din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a admis integral acțiunea Victoriei Bucataru; a desfăcut căsătoria dintre Serghei Bucataru și Victoria Bucataru; a determinat domiciliul copiilor minori, XXXXX și XXXXX cu mama, Victoria Bucataru; a încasat de la Serghei Bucataru pensie de întreținere a copiilor minori în mărime de 1/3 cotă-parte din salariul și/ sau alte venituri lunare, începând cu data de 10 mai 2017 și până la atingerea majoratului copiilor minori.

Prin decizia din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de Bucataru Serghei. S-a casat hotărârea din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere și s-a emis în această parte o nouă hotărâre după cum urmează: s-a stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX și XXXXX cu tata, Serghei Bucataru. S-a respins ca neântemeiată cerința Victoriei Bucataru cu privire la încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori. În rest, hotărârea din 21 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost menținută.

În susținerea soluției date instanța de apel a concluzionat că în partea desfacerii căsătoriei Serghei Bucataru și Victoria Bucataru nu au avut careva obiecții, acceptând de comun acord desfacerea căsătoriei, însă au avut obiecții în partea stabilirii domiciliului copiilor minori.

Instanța de apel a indicat că în vederea evaluării și stabilirii condițiilor de trai a ambilor părinți, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sector Centru a efectuat investigațiile necesare pentru adoptarea avizului concluzie (f.d.108, vol. I).

Conform avizului-concluzie cu privire la stabilirea domiciliului copiilor XXXXX și XXXXX, Comisia pentru protecția copilului din cadrul Direcției pentru protecția drepturilor copilului sectorul Centru, reieșind din interesul superior al copiilor, a considerat că ambii părinți dispun de condiții sociale și de trai bune pentru creșterea și dezvoltarea copiilor minori XXXXX, data nașterii XXXXX și XXXXX, data nașterii XXXXX.

Art. 63, alin. (1) Codul familiei, statuează că în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților. Alin. (2) al aceluiași articol statuează că, dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc).

Instanța de apel a menționat că examinând materialele cauzei, din conținutul raportului psihologului nr.117/19 din 08 iulie 2019 (f.d.47-56, vol. II), privind examinarea psihologică a copilului minor XXXXX a.n. XXXXX, aceasta are un nivel de dezvoltare, ce corespunde vârstei, copilul este activ și curioasă manifestând interes față de lucrurile și activitățile propuse. Starea psiho-emoțională a copilului este adecvată și favorabilă. Mai mult, în raportul enunțat, este menționat expres faptul că de educația și dezvoltarea copilului minor XXXXX se ocupă în special tata copilului Bucataru Serghei. El are un rol determinant pentru copil. Ca urmare, datele obținute în urma evaluării psihologice, specialistul a relevat un atașament puternic a fetei față de tatăl său, figura paternă a acestuia în percepția copilului este foarte semnificativă și apropiată.

Cu referire la copilul minor XXXXX, instanța de apel a remarcat concluziile specialistului psiholog, care a menționat că Laura manifestă un comportament cu scop bine determinat, posedă tărie de caracter. Totodată, conform datelor obținute în urma examinării psihologice a copilului, se observă o atenție insuficientă din partea mamei în privința copilului, fapt ce îi creează XXXXX stări de îngrijorare. Totodată ambii părinți reprezintă o importanță pentru copil, rezultatele examinării psihologice denotă o legătură puternică a Laurei cu tata și un atașament puternic a fetei față de tată.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel a constatat un atașament evidențiat al copiilor minori față de tata, mai mult ca atât, cert se evidențiază faptul că Serghei Bucataru practic de unul singur crește și educă copiii minori, iar nivelul de implicare a mamei Victoria Bucataru în acest proces este unul foarte redus, motiv din care circumstanțele expuse și suportul probatoriu anexat răstoarnă în totalitate ipotezele declarative, pretinse a fi constatate de către instanța de fond.

Instanța de apel a menționat că la materialele cauzei este anexat și raportul psihologului nr.211/19 din 21 noiembrie 2019 (f.d.57-64a, vol. II), privind examinarea psihologică a copiilor minori XXXXX și XXXXX. Astfel, instanța de apel a concluzionat că copiii minori XXXXX și XXXXX au predispoziția/dorința de a conviețui în continuare cu tata, Bucataru Serghei.

În concluzie, instanța de apel a relatat că totalitatea înscrisurilor probatorii administrate denotă că, tatăl Bucataru Serghei manifestă un atașament profund și o dragoste deosebită față de copiii minori, iar Bucataru Victoria a manifestat un comportament neglijent față de copiii minori, precum și față de căminul familial.

Colegiul învederează că prin cererile de recurs formulate de către Victoria Bucataru și avocatul acesteia Inga Mifsud Wismayer, se distinge dezacordul cu soluția adoptată de instanța de apel solicitând menținerea hotărârii primei instanțe.

Colegiul precizează că recurenta din temeiurile recursurilor reglementate de art. 432 Cod de procedură civilă, a invocat aprecierea arbitrară a probelor, precum și aplicarea și interpretarea eronată a legii.

În context, Colegiul arată că instanța de apel a verificat legalitatea hotărârii primei instanțe din perspectiva criticilor din cererea de apel, a admis apelul declarat, a casat hotărârea primei instanțe și a pronunțat o hotărâre nouă prin care a stabilit domiciliul copiilor minori cu tata, Serghei Bucataru.

Concomitent, Colegiul deduce că dezacordul recurteii cu soluția instanței de apel vizează doar parțial dispozițiile acestei și anume în partea stabilirii domiciliului copiilor minori cu tata, Serghei Bucataru.

În contextul dat, Colegiul evocă prevederile art. 63 alin. (1), (2) Codul familiei, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților. Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.).

Iar, conform art. 64 alin. (1) din codul menționat, părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor când comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihic.

În temeiul art. 74 Codul familiei, părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material. Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă. Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale.

De altfel, art. 18 alin.(1), art. 27 alin.(2) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989 statuează că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului. Părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Astfel, este cert că, atât normele de drept naționale, cât și cele internaționale stabilesc că, răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării lui le revine ambilor părinți, care indiferent de situațiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului, iar părinților care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

În atare circumstanțe, Colegiul reține ca fiind întemeiată concluzia instanței de apel privind constatarea indubitabilă că, în interesul superior al copiilor, anume tata Serghei Bucataru, în limita posibilităților și a mijloacelor financiare, întrunește toate condițiile de viață necesare dezvoltării copiilor minori, ca urmare și determinarea locului de domiciliere a copiilor cu acesta.

Or, din conținutul raportului psihologului nr.117/19 din 08 iulie 2019 (f.d.47-56, vol. II), privind examinare psihologică a copiilor minori XXXXX și XXXXX, ne contestat de recurenta Victoria Bucataru, s-a constatat, că în rezultatul

examinării copilului minor XXXXX, aceasta are un nivel de dezvoltare, ce corespunde vârstei, copilul este activ și curioasă manifestând interes față de lucrurile și activitățile propuse. Starea psiho-emoțională a copilului este adecvată și favorabilă. Mai mult, în raportul enunțat, este menționat expres faptul că de educația și dezvoltarea copilului minor XXXXX se ocupă în special tata copilului, Bucataru Serghei. El are un rol determinant pentru copil. Ca urmare, datele obținute în urma evaluării psihologice, specialistul a relevat un atașament puternic a fetei față de tatăl său, figura paternă a acestuia în percepția copilului este foarte semnificativă și apropiată. Deși familia Bucataru nu locuiește împreună, copilul nu simte grija și atenția din partea mamei. Ca urmare a metodicilor utilizate, imaginea mamei nu este observată și nu se evidențiază. Nivelul de implicare a mamei Bucataru Victoria în proces de educare și dezvoltare a copiilor minori este unul foarte redus. În timpul examinării de către psiholog, XXXXX niciodată nu și-a amintit despre mama, nu a povestit nimic despre ea și n-a întrebat despre aceasta. Copilul nu manifestă interes față de mama sa, Bucataru Victoria și nici nu simte interesul și grija mamei față de copil.

Cu referire la copilul minor XXXXX, din aceeași concluzie a specialistului psiholog, reiese că nivelul dezvoltării copilului minor XXXXX corespunde vârstei. Copilul se ocupă cu sportul, cu muzică, participă cu succes la concursuri de muzică. Volumul cunoștințelor generale corespunde vârstei. Vorbirea este bine dezvoltată, pronunță corect cuvintele, vocabularul este bogat. Autoaprecierea ei este adecvată. XXXXX manifestă un comportament cu scop bine determinat, posedă tărie de caracter.

Totodată, conform datelor obținute în urma examinării psihologice a copilului, se observă o atenție insuficientă din partea mamei în privința copilului, fapt ce îi creează XXXXX stări de îngrijorare. Totodată ambii părinți reprezintă o importanță pentru copil, rezultatele examinării psihologice denotă o legătură puternică a Laurei cu tata și un atașament puternic a fetei față de tată.

De asemenea, la materialele cauzei este anexat și raportul psihologului nr.211/19 din 21 noiembrie 2019 (f.d.57-64a,vol.II), care de asemenea nu a fost contestat de Victoria Bucataru, privind examinare psihologică a copiilor minori XXXXX și XXXXX, din care se atestă atașamentul copiilor minori față de tata, Sergiu Bucataru.

Colegiul civil menționează că, în cazul examinării litigiilor cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor în cazul în care părinții locuiesc separat, urmează să se țină cont exclusiv de interesul superior al copilului.

Examinând superioritatea unuia dintre drepturi instanța de judecată urmează să țină cont de art. 18 din Convenția pentru protecția copilului, care prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au responsabilități comune pentru creșterea și dezvoltarea copilului.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanța de apel stabilind domiciliul copiilor minori XXXXX și XXXXX cu tatăl, Serghei Bucataru a ținut cont și de actul de examinare a condițiilor sociale – locative a lui Bucataru Serghei, întocmit de către Direcția Pentru Protecția Drepturilor Copilului Sectorul Botanica, mun. Chișinău, nr. B-289/20 din 27 iunie 2020 (f.d.67, vol. II), din care rezultă că

familia formată din tata, Bucataru Serghei a.n. XXXXX, activează ca avocat cu venituri medii lunare de 25 000 lei, locuiesc într-un apartament cu trei odăi, cu suprafața totală de 140 m.p. și locativă de 80 m.p, imobilul dispune de condiții sanitaro-igienice foarte bune, peste tot predomina ordinea și curățenia.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, instanța de apel corect a stabilit că, determinarea domiciliului copiilor minori cu tata, nu poate fi tratată drept o lezare a intereselor mamei la întreținerea și educarea copiilor, or, determinarea domiciliului copilului cu unul din părinți, nu semnifică instituirea restricțiilor în exercitarea drepturilor părintești, exercițiul acestor drepturi părintești fiind garantat de lege și nu este limitat.

Mai mult, în vederea înlăturării oricăror suspiciuni pe marginea acordului mamei de a-și vedea copii, Victoria Bucataru nu este lipsită de a stabili un grafic de întrevedere cu copii, inclusiv prin intermediul instituțiilor statale, care au obligații pozitive de apărare a drepturilor.

În această ordine de idei, Colegiul notează că, conform art.3 alin.(1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova la 25 februarie 1993, în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

Or, instanțele urmează a ține cont de principiul interesului superior al copilului consacrat la art. 9 din Convenția cu privire la drepturile copilului la care Republica Moldova este parte, de menținerea echilibrului drepturilor copiilor al ambilor părinți care nu se află în relație de căsătorie.

Implicit, Colegiul relevă că soluția instanței de apel nu poate fi considerată ca fiind în detrimentul copiilor, având în vedere că părinții în asigurarea întreținerii copiilor nu sunt limitați de un anumit quantum al pensiei de întreținere stabilit de un organ competent sau o instanță judecătorească, însă suplimentar pot susține material copilul minor și nu doar material. Or, copilul are dreptul de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că argumentele Victoriei Bucataru precum că instanța de apel nu avea niciun motiv să ia în considerare actele psihologului care a fost angajat de Bucataru Serghei în absența sa și că nu a fost constatat pe deplin condițiile pe care le deține fiecare din părinții, este neântemeiat, or, cum a fost menționat mai sus aceste acte nu au fost contestate, mai mult la stabilirea domiciliului copilului minor se impune nu doar o analiză a stării materiale a părinților, dar urmează a fi evaluat și interesul copilului, vârsta fragedă, care presupune un atașament aparte pentru tata.

Rezultatele examinării psihologice, expuse în conținutul rapoartelor anexate la materialele cauzei, confirmă un atașament puternic a copiilor față de tatăl lor Bucataru Serghei precum și de importanța majoră a personalității acestuia, cât și atașamentul puternic a copiilor minori între ei.

În conformitate cu prevederile art. 54 Codul familiei, copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative. De opinia copilului

care a atins vârsta de 10 ani se va ține cont în mod obligatoriu dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că minora XXXXX a fost audiată în cadrul ședinței de judecată în instanța de apel în prezența psihologului și a confirmat că dorește să locuiască cu tata.

În acest sens Colegiul reține că nu se neagă caracteristicile personale ale mamei, însă atașamentul tatălui față de copii, vârsta fragedă, legătura emoțională în raport cu avizul organelor abilitate, opinia copilului minor XXXXX exprimată în cadrul ședinței instanței de apel, reprezintă niște circumstanțe esențiale și importante în dezvoltarea psiho-emoțională a copilului, care impune incontestabil determinarea domiciliului copiilor minori cu tata.

E de menționat că tatăl și mama sunt figuri importante de atașament, care au rol decisiv în dezvoltarea emoțională și socială a copilului, atât timp cât calitatea interacțiunilor lor va condiționa calitatea relațiilor sociale. Interesul superior al copilului reclamă menținerea acestuia cât mai mult timp într-un mediu familial normal și echilibrat în prezența ambilor părinți pentru că riscul ruperii echilibrului sufletesc al acestuia este foarte mare odată cu încredințarea sa unuia sau altuia dintre părinți.

De aceea, după separarea părinților menținerea și încurajarea relației copilului cu părintele cu care minorul nu locuiește în mod statornic, devine vitală pentru dezvoltarea sa morală normală.

Interesul superior al copilului, în general, este legat de posibilitatea de a putea accesa nelimitat pe ambii părinți pentru a putea dezvolta relații echilibrate și armonioase cu ambii părinți.

Relațiile personale trebuie să se realizeze neîngrădit, restrângerea acestora fiind necesară numai în condiții deosebite pentru protejarea copilului.

La caz, instanța de recurs conchide că normele de drept naționale și internaționale stabilesc că răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine ambilor părinți, care indiferent de situațiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Oricărui copil îi este recunoscut dreptul la un nivel de viață suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mintală, spirituală, morală și socială, iar părinților care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, mama Bucataru Victoria, este în drept în continuare să dezvolte legături de familie cu fiicele sale, în virtutea posibilităților legitime care îi stau la dispoziție. Mai cu seamă că, intimatul Serghei Bucataru în fața instanțelor judecătorești nu a enunțat despre intențiile sale de a pune obstacole în relaționarea mamă-fiică în cazul stabilirii domiciliului minorelor cu el.

Totodată, Bucataru Victoria nu este lipsită de a stabili un grafic de întrevvedere cu copiii, inclusiv prin intermediul instituțiilor statale, care au obligații pozitive de apărare a drepturilor.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursurile declarate și va menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. a) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se resping recursurile declarate de Victoria Bucataru și de Victoria Bucataru, reprezentată de avocatul Inga Mifsud Wismayer.

Se menține decizia din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Bucataru împotriva lui Serghei Bucataru cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Nina Vascan

Iurie Bejenaru